

**URZĄD
PATENTOWY
PRL**

Patent tymczasowy dodatkowy
do patentu nr

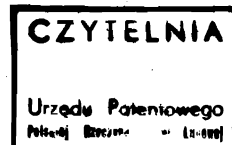
Int. Cl.³ F16K 1/16
F16K 5/04

Zgłoszono: 26.09.79 (P. 218579)

Pierwszeństwo:

Zgłoszenie ogłoszono: 28.07.80

Opis patentowy opublikowano: 31.12.1982

Twórcy wynalazku: Ryszard Borowski, Witold Oryszewski, Stanisław Stężała,
Józef Karczmarczyk, Tadeusz Bujko

Uprawniony z patentu tymczasowego: Ośrodek Badawczo-Rozwojowy Mechanizacji Produkcji
Zwierzęcej „Meprozet”,
Gdańsk (Polska)

Trójdrogowy zawór obrotowy

Przedmiotem wynalazku jest trójdrogowy zawór obrotowy przeznaczony zwłaszcza do rozdziału pasz płynnych na stanowiska hodowlane.

Znany jest ze zgłoszenia wynalazku nr P. 199809 zawór posiadający wrzeciono w kształcie walcowej tulei, której oś pokrywa się z osią przepływu medium. Tuleja posiada boczny otwór i w zależności od swego położenia kąowego zamyka lub otwiera króciec umieszczony w bocznej ścianie korpusu zaworu. Do sterowania tulei służy związana z nią dźwignia przechodząca przez podłużne wybranie w korpusie. Dla zapewnienia szczelności tuleja pasowana jest dokładnie w korpusie, a zewnętrzna jej powierzchnia pokryta jest warstwą materiału elastycznego. Rozwiązanie to nie gwarantuje należytej szczelności w przypadku występowania znacznych zmian temperatury przepływającego medium. Ponadto brak jest możliwości kompensacji zużycia części trących, przez co trwałość zaworu jest ograniczona.

Istotą wynalazku jest zastosowanie w charakterze wrzeciona zaworu walcowej tulei, posiadającej wzdłużne przecięcie równoległe do jej osi. Tuleja wykonana jest z materiału sprężystego, co w połączeniu z przecięciem zapewnia jej sprężystość. Średnica zewnętrzna tulei w stanie rozprężonym jest większa od średnicy wewnętrznej otworu korpusu zaworu. Zapewnia to naprężenie wstępne tulei, gwarantujące odpowiednią szczelność. Korzystne jest gdy wzdłużne przecięcie przebiega wzdłuż średnicy bocznego otworu i tworzy w przekroju poprzecznym tulei z miejscem zamocowania dźwigni kąt środkowy wynoszący 120°–150°, a podłużne wybranie na dźwignię w korpusie jest usytuowane przeciwnie do króćca bocznego. Zużycie robocze elementów trących, jak również zmiany temperatury są kompensowane przez rozprężną tuleję. Dodatkową zaletą tego rozwiązania jest doszczelnianie tulei przez nadciśnienie panujące w rurociągu. Zawór według wynalazku charakteryzuje się dużą trwałością, szczelnością, brakiem martwych przestrzeni, jak również nie występowaniem uderzeń hydraulicznych przy jego przełączaniu. Stwarza to szerokie możliwości stosowania zaworu dla różnych mediów i różnych warunków pracy.

Przedmiot wynalazku jest przedstawiony w przykładzie wykonania na rysunku, na którym fig. 1 przedstawia zawór w przekroju podłużnym, a fig. 2 — zawór w przekroju poprzecznym.

W korpusie 1 zaworu umieszczona jest tuleja 2 posiadająca wzdłużne przecięcie 3 i boczny otwór 4. Tuleja 2 zaopatrzona jest w dźwignię 5 przechodzącą przez podłużne wybranie 6 w korpusie 1 i służącą do sterowania obrotem tulei 2, która w zależności od położenia przesłania lub otwiera króciec boczny 7. Wzdłużne przecięcie 3 przebiega przez środek bocznego otworu 4 i tworzy w przekroju poprzecznym z miejscem mocowania dźwigni 5 kąt środkowy α wynoszący 135°. Podłużne wybranie 6 usytuowane jest przeciwnie do króćca bocznego 7. W przykładzie wykonania tuleja 2 pokryta jest warstwą 8

materiału elastycznego, co stanowi dodatkowe jej uszczelnienie. Możliwe jest również pokrycie materiałem elastycznym wewnętrznej powierzchni korpusu 1, bądź umieszczenie w specjalnych kawałkach tulei 2 lub korpusu 1 typowych uszczelek.

Zastrzeżenia patentowe

1. Trójdrogowy zawór obrotowy składający się z korpusu i wrzeciona w postaci walcowej tulei z bocznym otworem, zaopatrzonej w dźwignię sterującą, **znamienny tym**, że tuleja (2) posiada wzdłużne przecięcie (3) i wykonana jest z materiału sprężystego, a zewnętrzna średnica tulei (2) w stanie rozprężonym jest większa od średnicy wewnętrznej otworu korpusu (1).

2. Zawór według zastrz. 1, **znamienny tym**, że wzdłużne przecięcie (3) przebiega wzdłuż średnicy bocznego otworu (4) i tworzy w przekroju poprzecznym tulei (2) z miejscem zamocowania dźwigni (5) kąt środkowy (α) wynoszący 120° – 150° , a podłużne wybranie (6) w korpusie (1) jest usytuowane przeciwnie do krawędzi bocznego (7).

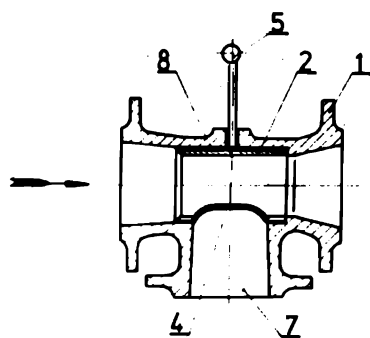

Fig. 1

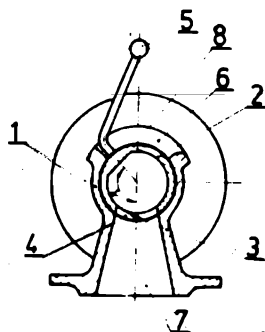

Fig. 2